ការវិនិយោគនាំជោគជ័យដល់កម្ពុជា

ដោយៈ បណ្ឌិត **មិន ប្រុសបញ្ញារិទ្ធិ**
មន្ត្រីនាយកដ្ឋាននីតិសាស្ត្រ
នៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
E-mail: prosepanharithmin@gmail.com

សេចក្តីផ្តើម

វិនិយោគគឺជាវេចនសព្ទ ជាមួយពាក្យការបណ្តាក់ទុន។ វិនិយោគជាការបណ្តាក់ទុនធ្វើអាជីវកម្មក្នុងការបង្កើតរោងចក្រ សហគ្រាសកសិដ្ឋាន ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ឬ សេវាអ្វីមួយដើម្បីបានទទួលប្រាក់ចំណេញ។ម្យ៉ាងទៀតវិនិយោគក៏ជាការប្រើប្រាស់ដើមទុន ដើម្បីបង្កើតផលិតផលឬដើម្បីកែលម្អទិន្នផលនៃសហគ្រាសណាមួយ។ ដូច្នេះវិនិយោគគឺជាការបណ្តាក់ទុនរយៈពេលយូរនៅក្នុងប្រទេសឬក្រៅប្រទេស នៅក្នុងសហគ្រាសឧស្សាហកម្ម កសិកម្ម ការដឹកជញ្ជូនពាណិជ្ជកម្ម និង មែកធាងសេដ្ឋកិច្ចនានាផ្សេងៗទៀត ក្នុងបំណងដើម្បីបង្កើតជាប្រាក់ចំណេញ។ ដើម្បីធ្វើវិនិយោគ យើងត្រូវមានគម្រោងវិនិយោគ ដូចម្តេចដែលហៅថាគម្រោងវិនិយោគ? គម្រោងវិនិយោគ សំដៅដល់គម្រោងដែលមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ គម្រោងពង្រីកនៃគម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ និង គម្រោងវិនិយោគដែលទទួលបានត្រឹមតែការជានាលើការវិនិយោគ។

គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ (គ.ល.គ.) សំដៅដល់គម្រោងវិនិយោគដែលទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីពីក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ឬ អនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានីខេត្ត។ គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់បម្រើឱ្យការនាំចេញ សំដៅដល់ (គ.ល.គ.) ដែលបានលក់ ឬបានផ្ទេរសមាមាត្រណាមួយនៃផលិតផលរបស់ខ្លួនទៅឱ្យអ្នកទិញឬអ្នកទទួលនៅក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ដែលជាប្រភេទឧស្សាហកម្មគាំទ្រ សំដៅដល់ (គ.ល.គ.) ដែលផលិតផលរបស់ខ្លួនក្នុងសមាមាត្រណាមួយត្រូវផ្គត់ផ្គង់ដល់ឧស្សាហកម្មនាំចេញ។ គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណៈ

សម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់បម្រើទីផ្សារក្នុងស្រុក សំដៅដល់ (គ.ល.គ.) ដែលមិនបម្រើឱ្យការនាំចេញ។ គម្រោងពង្រីកនៃគម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ (គ.ព.គ.ល.គ.) សំដៅដល់ការពង្រីកនៃ គ.ល.គ. ដែលធ្វើឡើងតាមរូបភាពណាមួយ មានជាអាទិ៍ ការពង្រីកផលិតកម្មដែលមានស្រាប់ ការពង្រីកតាមរយៈការធ្វើពិពិធកម្មមុខសញ្ញាផលិតកម្ម ដែលស្ថិតក្នុងសែស្រឡាយផលិតផលជាមួយគ្នា ការពង្រីកតាមរយៈការបំពាក់បច្ចេកវិទ្យាទំនើបថ្មីដែលលើកកម្ពស់ផលិតភាព ឬ ការពារបរិស្ថាន ការពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបម្រើឱ្យសេវាទូរគមនាគមន៍មូលដ្ឋាន ឬ ការពង្រីកក្រោមរូបភាពផ្សេងទៀត ដែលនឹងត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ តាមច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

វិនិយោគគឺជាផ្នែកមួយនៃសេដ្ឋកិច្ចដែលជាប្រព័ន្ធសកម្មភាពរបស់មនុស្ស ជាសមូហភាពទាក់ទិនទៅនឹងផលិតកម្ម ការបែងចែក និងការប្រើប្រាស់ធនធាន។ លំហូរវិនិយោគទាំងក្នុងប្រទេស និង មកពីក្រៅប្រទេស គឺ ជាកត្តាជំរុញចលនាសេដ្ឋកិច្ចឱ្យកាន់មានសន្ទុះខ្លាំងឡើងនិងមានកំណើនមួយកម្រិតថែម ទៀត។ ការធ្វើសមាហរណកម្មកម្ពុជា ចូលទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចតំបន់និងពិភពលោក គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រ ដ៏សំខាន់សម្រាប់ជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។ ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកនៃសមាគមន៍ សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន ដែលជាតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរី មានប្រជាជនជាងប្រាំមួយរយលាននាក់ មានទីផ្សារធំទូលាយ។កម្ពុជាជាភាគីហត្ថលេខីមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងអាស៊ាន និង ប្រទេស ឬ តំបន់ដៃគូ, ការបង្កើនការតភ្ជាប់ខាងផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និង អរូបវន្ត ជាមួយនឹងប្រទេសក្នុងតំបន់, ការកែលម្អជាលំដាប់នូវក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និងស្ថាប័ន, និង ការធ្វើពិពិធកម្ម ទីផ្សារជាដើម។ ទាំងក្នុងក្របខណ្ឌទ្វេភាគី និង ក្របខណ្ឌអាស៊ាន កម្ពុជាបានពង្រឹងទំនាក់ទំនងធុរកិច្ចយ៉ាងសកម្មតាមរយៈការចូលរួមក្នុងវេទិកាធុរកិច្ច ការតាំងពិព័រណ៍ និងការចាប់ដៃគូអាជីវកម្មនានា។ ការប្រឹងប្រែងទាំងអស់នេះ បានផ្តល់ផលជាកំណើននៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម និង ការវិនិយោគ ដែលបានបង្កើតការងារសម្រាប់ប្រជាជនរាប់ម៉ឺននាក់។

ក្របខណ្ឌពាណិជ្ជកម្មនៅក្រោមអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកនិងអាស៊ាននៅតែមានសារៈសំខាន់សម្រាប់កម្ពុជា។ កម្ពុជាមិនត្រឹមតែបន្តខិតខំរក្សាឱ្យបាននូវទីផ្សារនាំចេញដែលខ្លួនមានក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងត្រូវប្រឹងប្រែងបើកច្រកចូលទីផ្សារសម្រាប់ការនាំចេញឱ្យកាន់តែធំទូលាយថែមទៀត ដោយផ្អែក

លើកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី ដែលមានលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍ដើម្បីទំហំនៃវិមាត្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលជាចលករដ៏ចម្បងមួយសម្រាប់ជំរុញលើកកម្ពស់ កំណើនប្រកបដោយចីរភាព។ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតលើ៖ (១)ការបន្តខិតខំបំពេញនូវកាតព្វកិច្ចសេសសល់នានា ក្នុងក្របខណ្ឌអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន និង ក្របខណ្ឌទ្វេភាគីជាពិសេសការតភ្ជាប់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងអរូបវន្ត, ព្រមទាំងការកែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ក៏ដូចជាការកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង មនុស្ស ដើម្បីទាញយកចំណេញឱ្យបានជាអតិបរមាពីសមាហរណកម្ម និង ពីការលើកកម្ពស់លំហូរពាណិជ្ជកម្ម និង ការវិនិយោគ នៅក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក។ (២)ការជំរុញបង្កើតតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីទ្វេភាគីជាមួយដៃគូពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ៗ និង បង្កើតតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីពហុភាគីជាមួយនឹងតំបន់សំខាន់ដូចជាតំបន់ អឺរ៉ាស៊ី សហគមន៍អឺរ៉ុប ព្រមទាំងកិច្ចព្រមព្រៀងភាពដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ (RCEP) និង កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី ផ្សេងៗទៀត។ (៣)ការបន្តពង្រឹងការតភ្ជាប់ផ្នែកធុរកិច្ច ដោយរៀបចំឱ្យមានវេទិកាដំណើរទស្សនកិច្ច ឬ ការតាំងបង្ហាញផលិតផល សំដៅលើកកម្ពស់ ការចាប់ដៃគូពាណិជ្ជកម្ម និង ការស្វែងយល់អំពីតម្រូវការទីផ្សារ ព្រមជាមួយនឹងការបន្តជំរុញ ពិពិធកម្មទីផ្សារនាំចេញ។ (៤)ការបន្តជំរុញការចូលរួមដោយសកម្មរបស់កម្ពុជា ក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និង គំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងផ្នែកសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច នៅកម្រិតអន្តរជាតិ តំបន់ និង ទ្វេភាគី។ (៥)ការជំរុញកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការសម្របសម្រួលរវាងក្រសួងស្ថាប័នរបស់រដ្ឋាភិបាល និងគ្រប់តួអង្គអភិវឌ្ឍផ្សេងៗទៀត ក្នុងគោលដៅពង្រឹងសមត្ថភាព និង ប្រព័ន្ធជាតិ ដើម្បីកែលម្អនូវការផ្តល់សេវានិងពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា។ (៦)ការបន្តកសាងសមត្ថភាពសម្រាប់ការតាមដាននិន្នាការពាណិជ្ជកម្មនៅគ្រប់វិស័យ។

តើការវិនិយោគមានខ្លឹមសារ ទាក់ទងនឹង **ច្បាប់វិនិយោគ**, **តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរី** និង **ទំហំទីផ្សារ**យ៉ាងដូចម្តេច?

១.ច្បាប់វិនិយោគនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

១. ១. គោលបំណង

ក្នុងគោលបំណងបង្កើតនូវក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ដែលបើកចំហ, មានតម្លាភាព, អាចប៉ាន់ប្រមាណទុកជាមុនបាន ប្រកបដោយភាព

អំណោយផលសម្រាប់ការវិនិយោគ ដើម្បីទាក់ទាញនិងលើកកម្ពស់ការវិនិយោគដោយបុគ្គលសញ្ជាតិខ្មែរ ឬ បរទេសប្រកបដោយគុណភាព ប្រសិទ្ធភាពនិងប្រសិទ្ធផល សំដៅអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ច្បាប់នេះជំរុញ៖ (១)ការបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា ដើម្បីធ្វើឱ្យរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចអាចធ្វើពិពិធកម្មនិងធន់ទៅនឹងវិបត្តិក្នុងតំបន់ និង សកលលោក។ (២)ការធ្វើទំនើបកម្ម ការបង្កើនផលិតភាពនៃឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក ការពង្រឹងការតភ្ជាប់ទៅក្នុងខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ក្នុងតំបន់ និង សកលលោកតាមរយៈការជំរុញកំណើនលំហូរចូលមូលធន ការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា ចំណេះដឹង និង ចំណេះធ្វើ។ (៣)ការបង្កើតរបបលើកទឹកចិត្តវិនិយោគមួយ ដែលមានតម្លាភាព ភាពអាចប៉ាន់ប្រមាណទុកជាមុនបាន គ្មានការរើសអើង មានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង និង គាំទ្រគោលនយោបាយ សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច។ (៤)ការផ្តល់ការការពារសិទ្ធិ និង ផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់វិនិយោគិននៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាតាមរយៈការបង្កើតនូវក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ដែលមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និង មានតុល្យភាពស្របទៅនឹងផលប្រយោជន៍ជាតិ[1]។

១.២.ស្ថាប័នក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាគឺជាស្ថាប័នប្រតិបត្តិបំពេញមុខងារជាសេនាធិការ និងជាច្រកចេញចូលតែមួយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល លើបេសកកម្មដឹកនាំ និង គ្រប់គ្រងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍ ការវិនិយោគឯកជន និង តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស[2]។ ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាមាននាយករដ្ឋមន្ត្រីជាប្រធាន ព្រមទាំងមានអនុប្រធានមួយរូប ឬ ច្រើនរូប និង សមាជិកមួយចំនួន តាមការចាំបាច់។ អាស្រ័យដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន នាយករដ្ឋមន្ត្រីអាចប្រគល់សិទ្ធិដល់ឥស្សរជនជាសមាជិកនៃរាជរដ្ឋាភិបាលឬជាថ្នាក់ដឹកនាំនៃ ក.អ.ក.[3] ដើម្បីដឹកនាំជំនួសក្នុងកម្រិតណាមួយ ឬ ក្នុងផ្នែកណាមួយនៃការងាររបស់ ក.អ.ក. ក្នុងគោលដៅធានាប្រសិទ្ធភាពនៃការបំពេញបេសកកម្ម ដែលមានកំណត់ក្នុងមាត្រា៤ នៃច្បាប់នេះ រួមបញ្ចូលនូវការគ្រប់គ្រង និង ការចាត់ចែងប្រើប្រាស់ថវិកា និងធនធាន

[1] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ ***ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា*** ភ្នំពេញ ក្រុមប្រឹក្សាអ្នកច្បាប់ ឆ្នាំ២០២១ ទំព័រ ៣។

[2] -ដ- ទំព័រ ៥។

[3] ក.អ.ក. មានន័យថា ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា។

មនុស្សដោយអនុលោមតាមច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន។

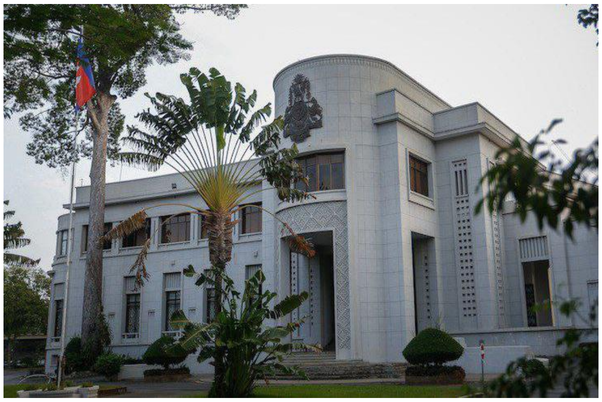

Source: https://en.khmerpostasia.com/images.app.goo.gl/Council for the Development of Cambodia (CDC)//

១.៣.យន្តការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត

ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពក្នុងការផ្តល់សេវាជូនវិនិយោគិន ការពិនិត្យ និង សម្រេចលើការវិនិយោគឯកជន និង ការដោះស្រាយវិវាទពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងវិនិយោគ ត្រូវធ្វើប្រតិភូកម្មទៅឱ្យរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត ស្របតាមការសម្រេចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការបង្កើតអនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត ធ្វើជាសេនាធិការឱ្យរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត។ សិទ្ធិ អំណាច ទំហំនៃការវិនិយោគ និង ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈកម្មាធិការវិនិយោគ រាជធានី ខេត្ត ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យដោយឡែក[4]។

១.៤.ការចុះបញ្ជីនិងការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ

បុគ្គលដែលមានបំណងអនុវត្ត គ. ល. គ. ឬ គ. ព. គ. ល. គ. ឬ គ. ធ. វ. ត្រូវដាក់សំណើសុំចុះបញ្ជីជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៅ ក. អ. ក. ឬ អនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានីខេត្ត។ សំណើសុំចុះបញ្ជីគម្រោងវិនិយោគខាងលើនេះអាចធ្វើឡើងតាមរយៈថ្នាលបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន។ សំណើសុំចុះបញ្ជីគម្រោងវិនិយោគត្រូវភ្ជាប់ជាមួយនូវព័ត៌មានមួយចំនួន ដែលនឹងកំណត់នៅក្នុងអនុក្រឹត្យ។ នៅពេលទទួលបានសំណើសុំចុះបញ្ជីគម្រោងវិនិយោគ ក. អ. ក. ត្រូវពិនិត្យ និង សម្រេចលើសំណើនេះតាមយន្តការច្រកចេញ-ចូលតែមួយ។ យន្តការច្រកចេញ-ចូលតែមួយក្នុងការពិនិត្យសំណើសុំចុះបញ្ជីគម្រោងវិនិយោគគឺជាយន្តការពិនិត្យ និង សម្រេចក្នុងការចុះបញ្ជីគម្រោងវិនិយោគដោយតំណាងក្រសួង ស្ថាប័ន ពាក់ព័ន្ធដែលប្រចាំការនៅក.អ.ក. ទៅតាមការចាត់តាំង និង ប្រតិភូកម្មសិទ្ធិអំណាច

[4] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ *ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា* .ជ. ៦. ម. ទំព័រ ៦។

ពីប្រធានក្រសួង ស្ថាប័ន ក្រោមការសម្របសម្រួលរបស់ ក. អ. ក. ។

ប្រសិនបើគម្រោងវិយោគដែលត្រូវបានស្នើសុំនេះ មិនស្ថិតក្នុងបញ្ជីអវិជ្ជមាន ដែលនឹងត្រូវកំណត់ដោយឡែកដោយក្នុងអនុក្រឹត្យ ក.អ.ក. ត្រូវចេញវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីជូនអ្នកដាក់ពាក្យសុំក្នុងអំឡុងពេលមិនលើសពី ២០ (ម្ភៃ)ថ្ងៃនៃថ្ងៃធ្វើការ។ វិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីត្រូវមានភ្ជាប់នូវបាកូដដែលមានលេខសម្គាល់ ឬ ឃ្យូអរកូដ ឬ ប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាដទៃទៀត ដែលផ្ទុកទិន្នន័យបឋមមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងវិនិយោគដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការចុះបញ្ជីពាក់ព័ន្ធនានា និង សម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ[5]។ ក្រសួង ស្ថាប័ន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការចុះបញ្ជី ពាក់ព័ន្ធនឹងការពិនិត្យអនុលោមភាពនៃការ អនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ មិនអាចតម្រូវឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំ ឬអ្នកអនុវត្តគម្រោងវិយោគផ្តល់នូវឯកសារនានា ដែលមានស្រាប់នៅក្នុងបាកូដដែលមានលេខសម្គាល់ ឬ ឃ្យូអរកូដ ឬ ប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាដទៃទៀតដែលជាប់នៅលើវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីដែលចេញដោយ ក. អ. ក. បានទេ។ គម្រោងវិនិយោគដែលទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជី អាចចាប់ផ្តើមអនុវត្តបានដោយស្វ័យប្រវត្តិ។ ការទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីមិនមែនជាការលើកលែងឱ្យគម្រោងវិនិយោគរួចផុតពីការទទួលនូវលិខិតអនុញ្ញាតតាមការកំណត់ដោយច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិនានាឡើយ។ រាល់គម្រោងវិនិយោគត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃការតាមដាន និង ត្រួតពិនិត្យតាមរយៈយន្តការច្រកចេញ-ចូលតែមួយ សម្របសម្រួលដោយ ក. អ. ក. ដើម្បីជានាបាននូវអនុលោមភាព គតិយុត្ត និង លក្ខខណ្ឌ នានា ដែលជាមូលហេតុនៃការទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជី[6]។

អ្នកអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគត្រូវផ្តល់របាយការណ៍ ស្តីពីការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគទៅតាមកាលវិភាគជាក់លាក់ ដែលកំណត់ដោយ ក. អ. ក.។ ទម្រង់នឹងបែបបទលម្អិត នៃគំរូរបាយការណ៍ត្រូវកំណត់ដោយសេចក្តីណែនាំរបស់ ក. អ. ក.។ ការផ្តល់របាយការណ៍ស្តីពីការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ ពុំមែនជាមូលដ្ឋាននៃការរួចផុត ពីការពិនិត្យអនុលោមភាពក្នុងការអនុវត្តគម្រោងនៅនឹងកន្លែងអនុវត្តគម្រោងទេ ប្រសិនបើ ក. អ. ក. សន្មតថាមានភាពចាំបាច់

[5] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ៖ *ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា* .ដ. ៦. ម. ទំព័រ ៧។

[6] -ដ- ទំព័រ ៧-៨។

ឬ ប្រសិនបើមានការតវ៉ាណាមួយ ពីបុគ្គលដែលអះអាងថាបានទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ពីការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ។ នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីគម្រោងវិនិយោគនៅអនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគ រាជធានី ខេត្ត ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យដោយឡែក[7]។

១.៥.ការធានា និង ការការពារវិនិយោគ

វិនិយោគិន នឹងទទួលបាននូវប្រព្រឹត្តកម្មមិនរើសអើង ទាក់ទងនឹងបដិទាន សំណង ឬ ដំណោះស្រាយជាតម្លៃសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀត ក្នុងករណីការវិនិយោគរបស់ខ្លួនបានទទួលរងនូវការខូចខាត ដោយសារជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ឬ កលិយុគស៊ីវិល ឬ ការដាក់ប្រទេសជាតិស្ថិតនៅក្នុងភាពអាសន្ន ប្រសិនបើមានច្បាប់ និង គោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ស្តីពីការធ្វើបដិទានឬផ្តល់សំណងសមរម្យណាមួយនោះ។ វិនិយោគិនបរទេសមិនត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃការរើសអើងដោយសារមូលហេតុសញ្ជាតិបរទេស លើកលែងតែកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាកម្ពុជា និង បទបញ្ញត្តិទាំងឡាយជាធរមាន។ រដ្ឋមិនត្រូវធ្វើជាតូបនីយកម្មដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់វិនិយោគិនក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឡើយ។ រដ្ឋមិនត្រូវធ្វើអស្សាមិករណ៍ដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់គម្រោងវិនិយោគ ដែលបានទទួលការអនុម័តនោះឡើយ ទោះបីដោយផ្ទាល់ឬដោយប្រយោល ឬតាមរយៈវិធានការប្រហាក់ប្រហែលនឹងការធ្វើអស្សាមិករណ៍ក្តី លើកលែងតែក្នុង ករណីបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈ ដែលការធ្វើអស្សាមិករណ៍នេះត្រូវអនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌដូចតទៅៈ (១) ភាពមិនរើសអើង, (២)សំណងដោយសមរម្យនិងយុត្តិធម៌, (៣)អនុលោមតាមច្បាប់និងនីតិវិធីអស្សាមិករណ៍ជាធរមាន[8]។

រាជរដ្ឋាភិបាលមិនត្រូវកំណត់ថ្លៃផលិតផល ឬ ថ្លៃសេវានានាដែលបង្កើតដោយគម្រោងវិនិយោគនោះឡើយ។ ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន វិនិយោគិនមានសិទ្ធិទិញរូបិយបណ្ណបរទេសដោយសេរី និង បង្វិលទៅបរទេសនូវរូបិយបណ្ណបរទេសទាំងអស់នោះដើម្បីទូទាត់កាតព្វកិច្ចខាងហិរញ្ញវត្ថុ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការវិនិយោគរបស់ខ្លួន តាមរយៈប្រព័ន្ធធនាគារដែល

---

[7] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ៖ ***ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា*** .ដ. ៦. ម. ទំព័រ ៨។

[8] -ដ- ទំព័រ ៨-៩។

ជាអន្តរការីប្រតិស្រុតិ។ ការផ្ទេរទាំងនេះរាប់បញ្ចូលទាំង ៖ (១)វិភាគទានចំពោះមូលធនបឋម (២)ប្រាក់ចំណូលចំណេញមូលធនភាគលាភកម្រៃសួយសារកម្រៃអាជ្ញាបណ្ណកម្រៃនៃការគ្រប់គ្រង និង ជំនួយបច្ចេកទេស ការប្រាក់ និង ប្រាក់ចំណូលដទៃទៀតដែលកើតពីការវិនិយោគ (៣)ផលដែលទទួលបានពីការលក់សរុប ឬ ការលក់មួយផ្នែកឬការរំលាយក្រុមហ៊ុនដែលអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ, (៤)ការទូទាត់លើការនាំចូល និង ការបង្វិលទៅក្រៅប្រទេសទាំងប្រាក់ដើម និង ការប្រាក់នៃប្រាក់កម្ចី, (៥)ការទូទាត់ចំពោះសំណងក្នុងករណីមានកលិយុគស៊ីវិល ក្នុងករណីមានអស្សាមិករណ៍ឬការដកហូតដោយរដ្ឋ, (៦)ការទូទាត់កើតឡើងពីដំណោះស្រាយវិវាទដោយមធ្យោបាយណាមួយ រាប់បញ្ចូលទាំងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ឬ សេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តការ និង (៧)ចំណូលនិងប្រាក់ឈ្នួលដទៃទៀតរបស់និយោជិត[9]។

កម្មសិទ្ធិបញ្ញារបស់វិនិយោគិនត្រូវបានការពារដោយអនុលោមតាមច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីរបស់វិនិយោគិនសម្រាប់បម្រើឱ្យគោលដៅអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ ត្រូវបានអនុញ្ញាតចំពោះបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរស្របតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន។ វិនិយោគិនមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លីតាមរយៈជាអាទិ៍ សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ឬ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និង ការជួលដែលមានអំឡុងពេលកំណត់ស្របតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន។ បុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាវិនិយោគិនដោយផ្អែកទៅលើច្បាប់នេះ មានសិទ្ធិដូចតទៅ៖ (១) សិទ្ធិជួលនិយោជិតបរទេសដើម្បីគ្រប់គ្រងឬប្រតិបត្តិការគម្រោងវិនិយោគក្នុងចំនួនមិនលើសពីចំនួន ដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន ក្នុងករណីពុំអាចរកនិយោជិតខ្មែរ ដែលមានជំនាញដើម្បីគ្រប់គ្រងឬប្រតិបត្តិការគម្រោងវិនិយោគនោះ។ ការអនុញ្ញាតឱ្យជួលនិយោជិតបរទេសនេះគឺត្រូវពិនិត្យទៅតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង និង ពុំមានលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍ទេ។ (២)សិទ្ធិទទួលបានការអនុញ្ញាតស្នាក់នៅបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលវែងសម្រាប់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ សម្រាប់សហព័ទ្ធ និង កូនដែលជាអនីតិជន ក្នុងអំឡុងពេលដែលគម្រោងវិនិយោគ

[9] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ *ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា* .ជ. ឯ. ម. ទំព័រ ៩។

របស់ខ្លួនមានប្រតិបត្តិការ។ (៣)សិទ្ធិស្នើសុំការអនុញ្ញាតស្នាក់នៅបណ្ដោះ អាសន្នរយៈពេលវែងសម្រាប់និយោជិតបរទេស និង សម្រាប់សហព័ទ្ធនិងកូនដែលជាអនីតិជនរបស់និយោជិតបរទេសទាំងនេះ ក្នុងអំឡុងពេលដែលកិច្ចសន្យាការងារនៅមានសុពលភាព។ (៤)សិទ្ធិទទួលបានបណ្ណការងារ និង សៀវភៅការងារសម្រាប់ខ្លួនឯងផ្ទាល់និងសម្រាប់និយោជិតបរទេសរបស់ខ្លួន[10]។

ក. អ. ក. ឬអនុគណៈកម្មាធិការរាជធានី ខេត្ត ត្រូវចេញលិខិតបញ្ជាក់អំពីឋានៈជាវិនិយោគិនជូនបុគ្គលពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងវិនិយោគទៅតាមការស្នើសុំរបស់វិនិយោគិន ដើម្បីប្រើប្រាស់សម្រាប់ការស្នើសុំការអនុញ្ញាតស្នាក់នៅបណ្ដោះអាសន្នរយៈពេលវែង បណ្ណការ និង សៀវភៅការងារនិងគោលបំណងចាំបាច់ដទៃទៀតស្របតាមនីតិវិធីជាធរមាន។ នីតិវិធីពិសេសសម្រាប់ការស្នើសុំបណ្ណការងារនិងសៀវភៅការងារ ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២៤ នៃច្បាប់ស្ដីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នេះត្រូវកំណត់នៅក្នុងប្រកាសរួមរវាង ក. អ. ក. និង ក្រសួងទទួលបន្ទុកវិស័យការងារ។ បែបបទ និង នីតិវិធីពិសេសសម្រាប់ស្នើសុំការអនុញ្ញាតស្នាក់នៅបណ្ដោះអាសន្ន រយៈពេលវែង ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២២ នេះត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យដោយឡែក។ វិនិយោគិនមានសិទ្ធិទទួលបាននូវសេវាថែទាំវិនិយោគចំពោះគម្រោងវិនិយោគដែលបានចុះបញ្ជីនៅ ក. អ. ក. ឬ អនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត។ លក្ខខណ្ឌ បែបបទ និង នីតិវិធីនៃការផ្ដល់សេវាថែទាំវិនិយោគចំពោះគម្រោងវិនិយោគ ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ[11]។

១.៦.ការលើកទឹកចិត្តវិនិយោគ

វិស័យ និង សកម្មភាពវិនិយោគដូចខាងក្រោមត្រូវទទួលការលើកទឹកចិត្ត៖(១)ឧស្សាហកម្មដែលមានបច្ចេកវិទ្យាខ្ពស់ ប្រកបដោយនវានុវត្តន៍ និង ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍ, (២)ឧស្សាហកម្ម និង កម្មន្តសាលថ្មីៗផ្ដល់តម្លៃបន្ថែមខ្ពស់មាននវានុវត្តន៍ និង ភាពប្រកួតប្រជែងខ្ពស់, (៣)ឧស្សាហកម្មបម្រើឱ្យខ្សែប្រវាក់ផលិតកម្មតំបន់ និងសកលលោក, (៤)ឧស្សាហកម្មគាំទ្រពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យកសិកម្ម ទេសចរណ៍ កម្មន្តសាល ឧស្សាហកម្មបម្រើឱ្យខ្សែប្រវាក់ផលិតកម្មតំបន់ និង សកល

[10]រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ *ច្បាប់ស្ដីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា*.ដ. ឯ. ម. ទំព័រ ១០។

[11] -ដ- ទំព័រ ១០-១១។

លោក និង ឧស្សាហកម្មតភ្ជាប់បណ្ដាញផ្គត់ផ្គង់, (៥)ឧស្សាហកម្មគ្រឿងអគ្គិសនីនិងអេឡិចត្រូនិក, (៦)ឧស្សាហកម្មគ្រឿងបន្លាស់ បង្គុំនិងតម្លើង, (៧)ឧស្សាហកម្មមេកានិកនិងគ្រឿងម៉ាស៊ីន, (៨) កសិកម្ម កសិឧស្សាហកម្ម ឧស្សាហកម្មកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម និង ឧស្សាហកម្មកែច្នៃចំណីអាហារដែលបម្រើទីផ្សារក្នុងស្រុក ឬ ការនាំចេញ, (៩)សហគ្រាសធុនតូចនិងមធ្យមក្នុងវិស័យអាទិភាព និង ការអភិវឌ្ឍបណ្តុំសហគ្រាសធុនតូចនិងមធ្យម សួនឧស្សាហកម្ម និង សួនវិទ្យាសាស្ត្របច្ចេកវិទ្យានិងនវានុវត្តន៍, (១០)ឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ និង សកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងទេសចរណ៍, (១១)ការអភិវឌ្ឍតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស, (១២)ឧស្សាហកម្មឌីជីថល, (១៣)ការវិនិយោគក្នុងវិស័យអប់រំ ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និង ជំរុញផលិតភាព, (១៤)ការវិនិយោគក្នុងវិស័យសុខាភិបាល, (១៥)ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, (១៦)ការវិនិយោគក្នុងវិស័យឡូជីស្ទីក, (១៧)ការវិនិយោគក្នុងការគ្រប់គ្រង ការការពារបរិស្ថាននិងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និង សេដ្ឋកិច្ចចក្រ, (១៨)ការវិនិយោគក្នុងវិស័យថាមពលបៃតង បច្ចេកវិទ្យា ដែលរួមដែលរួមចំណែកដល់ការបន្សាំ និង ការកាត់បន្ថយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, (១៩)វិស័យ និងសកម្មភាពវិនិយោគផ្សេងៗទៀត ដែលមិនមានចែងក្នុងច្បាប់នេះក្នុងករណីដែលរាជរដ្ឋាភិបាល យល់ឃើញថាមានសក្តានុពលដល់ការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច[12]។

វិស័យនិងសកម្មភាពវិនិយោគដែលចែងក្នុងមាត្រា២៤ នៃច្បាប់នេះដែលមិនស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីវត្តមាន ត្រូវទទួលបានការលើកទឹកចិត្តជាមូលដ្ឋានផ្នែកពន្ធដារ និង/ឬ ពន្ធគយទាំងស្រុងឬមួយផ្នែក ក្រោយទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីបញ្ជាក់ឋានៈជា គ.ល.គ.។ វិស័យនិងសកម្មភាពវិនិយោគដែលមានចែងក្នុងមាត្រា២៤ នៃច្បាប់នេះដែលពុំទទួលបានការលើកទឹកចិត្តទាំងផ្នែកពន្ធដារនិងពន្ធគយត្រូវបានកំណត់ក្នុងបញ្ជីអវិជ្ជមានដែលនឹងចែងដោយអនុក្រឹត្យ។ ១.៧. ការទិញ ការលក់ ឬការរួមបញ្ចូលគ្នានៃគម្រោងវិនិយោគសិទ្ធិ បុព្វសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិដទៃទៀត គ.ល.គ. បានទទួលមិនផ្ទេរទៅតតិយជនណាមួយបានទេ លើកលែងតែការផ្ទេរតាមរយៈការទិញ ការលក់ និង ការរួមបញ្ចូលគ្នានៃគម្រោងវិនិយោគ។ គម្រោងវិនិយោគអាចត្រូវបាន ទិញ លក់ ឬរួម

[12] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ *ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា* .ដ. ឯ. ម. ទំព័រ ១១។

បញ្ចូលគ្នាដោយមិនបាត់បង់ការលើកទឹកចិត្ត ការធានាលើការវិនិយោគ និង កាតព្វកិច្ច ទាំងឡាយដែលត្រូវមានបន្ត ប្រសិនបើការទិញ ឬការលក់ ឬ ការរួមបញ្ចូលគ្នានោះ ស្របតាមច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន ហើយត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការស្នើសុំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅ ក.អ.ក.ស ឬ ទៅអនុគណៈកម្មាធិការរាជធានី ខេត្ត ដែលមាននីតិវិធីលម្អិតត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ[13]។

១.៨.ការលុបគម្រោងវិនិយោគ

គម្រោងវិនិយោគអាចត្រូវបានលុបក្នុងករណីណាមួយដូចតទៅនេះ៖ (១)អលទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្ត គ. ល. គ. បន្តទៀត។ (២)នីតិបុគ្គលដែលអនុវត្តត្រូវបានរំលាយ។(៣)ការខកខានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន។ (៤) តាមសំណើរបស់ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ លើគម្រោងដែលមានផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរជាអាទិ៍ដល់បរិស្ថាន ឬ សន្តិសុខជាតិ ឬ ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬ សុខុមាលភាពប្រជាពលរដ្ឋ ឬ តាមសំណើរបស់វិនិយោគិន។

ក្នុងករណីមានការលុបដោយលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងខាងលើ វិនិយោគិនត្រូវស្នើសុំដាក់ពាក្យដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈអ្នកតំណាងដែលមានសិទ្ធិ ក. អ. ក. ឬ ទៅអនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត។ លិខិតស្នើសុំខាងលើនេះត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយវិនិយោគិន ឬ អ្នកតំណាងដែលមានសិទ្ធិ ដោយត្រូវបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃអលទ្ធភាពនេះ និង ត្រូវភ្ជាប់មកជាមួយនូវឯកសារគាំទ្រផ្សេងៗ។ ក្នុងករណីការលុបដោយការរំលាយដូចមានចែងខាងលើនេះ ប្រសិនបើការរំលាយនេះ ធ្វើឡើងដោយការជម្រះបញ្ជី និង រំលាយក្រុមហ៊ុនដោយស្ម័គ្រចិត្ត នោះវិនិយោគិនត្រូវដាក់ពាក្យស្នើសុំលុបដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈអ្នកតំណាង ដែលមានសិទ្ធិ ទៅ ក. អ. ក. ឬ ទៅអនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត[14]។

ទោះបីជាគម្រោងវិនិយោគ ត្រូវបានលុបក៏ដោយ វិនិយោគិនមិនអាចរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចសារពើពន្ធនិងកាតព្វកិច្ចដទៃផ្សេងៗទៀតឡើយ។ វិនិយោគិនអាចធ្វើការតវ៉ាចំពោះការលុបគម្រោងវិនិយោគបាន តាមរយៈការដាក់ពាក្យតវ៉ាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅ ក. អ. ក. ឬ ទៅ

[13] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ ***ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា***.ដ. ៦. ម. ទំព័រ ១៤។

[14] -ដ- ទំព័រ ១៤-១៥។

អនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត ស្របតាមនីតិវិធីជាធរមាន។ ក្នុងករណីមានការតវ៉ា ក. អ. ក. ឬ អនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត ត្រូវធ្វើសេចក្ដីសម្រេចចំពោះការតវ៉ាខាងលើ។ ក្នុងករណីមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្ដីសម្រេចចំពោះការតវ៉ាខាងលើវិនិយោគិនដែលបានតវ៉ា អាចដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[15]។ ក្នុងករណីដែលគម្រោងវិនិយោគត្រូវបានលុបវិនិយោគិនអាចផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិដែលសេសសល់ ទៅក្រៅប្រទេសឬប្រើនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ក្នុងករណីដែលគម្រោងវិនិយោគបានប្រើសម្ភារៈសាងសង់ បរិក្ខាសំណង់ សម្ភារៈបរិក្ខាផលិតកម្ម និង ធាតុចូលផលិតកម្មដែលបាននាំចូលដោយលើកលែងពន្ធគយ អាករពិសេស និង អាករលើតម្លៃបន្ថែម ជាបន្ទុករបស់រដ្ឋ ក្នុងអំឡុងពេលតិចជាង៥ឆ្នាំ វិនិយោគិនមានកាតព្វកិច្ចបង់ពន្ធ លើសម្ភារៈសាងសង់ បរិក្ខាសំណង់ សម្ភារៈបរិក្ខាផលិតកម្ម និង ធាតុចូលផលិតកម្មផ្សេងៗទាំងនោះដែលត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យស្របតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន[16]។

១.៩.ការវិវាទ និង ការដោះស្រាយវិវាទ

វិវាទរវាងវិនិយោគិននិងវិនិយោគិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងគម្រោងវិនិយោគអាចត្រូវបានដោះស្រាយតាមយន្តការសម្របសម្រួលដោយក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ឬ ដោយអនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត តាមនីតិវិធីជាធរមានតាមការស្នើសុំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅក.អ.ក. ឬ អនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត ដោយភាគីវិវាទណាមួយ។ ក្នុងរយៈពេល ៣០ (សាមសិប)ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីទទួលបានសំណើសុំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលស្នើសុំសម្របសម្រួល ក. អ. ក. ឬអនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត ត្រូវចាត់ចែងរៀបចំការសម្របសម្រួលជាមួយវិនិយោគិន និង អង្គពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតទៅតាមការចាំបាច់ សំដៅទទួលបានដំណោះស្រាយសមរម្យមួយ។ ប្រសិនបើការដោះស្រាយតាមយន្តការសម្របសម្រួលខាងលើពុំទទួលបានជោគជ័យ វិវាទអាចត្រូវបានដោះស្រាយតាមរយៈ (១)មជ្ឈត្តការជាតិ ឬ មជ្ឈត្តការអន្តរ

---

[15] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ *ច្បាប់ស្ដីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា*. ដ. ៦. ម. ទំព័រ ១៥។

[16] -ដ- ទំព័រ ១៥-១៦។

ជាតិ ដែលយល់ព្រមដោយគូវិវាទ, (២)តុលាការមានសមត្ថកិច្ចនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[17]។

២.តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន

ក្នុងសម័យប្រជុំកំពូលអាស៊ានលើកទី៤ ដែលបានប្រារព្ធធ្វើនៅប្រទេស សឹង្ហបុរី នាថ្ងៃទី ២៧-២៨ មករា ឆ្នាំ ១៩៩២ ប្រមុខរដ្ឋ និង ប្រមុខរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសអាស៊ាន ដោយទទួលបានការលើកទឹកចិត្តពីសមិទ្ធផលរបស់អាស៊ាន នៅក្នុងរយៈពេល ២៥ ឆ្នាំកន្លងមកនេះ និង ដោយមានជំនឿជឿជាក់ក្នុងចិត្តថាកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអាស៊ាន នៅតែជាកត្តាសំខាន់បំផុត ចំពោះសុខមាលភាពនៃប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ ពួកគេបានលើកឡើងគោលការណ៍យន្តកម្មផលិតផលនិងថេរវេលាសម្រាប់បង្កើតតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន AFTA[18]។

(ក)គោលដៅសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ នៃតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន៖ តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ានមានគោលដៅសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗបី (១) បន្សាំអាស៊ានទៅនឹងការផ្លាស់ប្តូរលក្ខខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ជាពិសេសគឺដំណើរការសាកលភាវូបនីយកម្ម និង ការបង្កើតឡើងនូវកិច្ចព្រមព្រៀងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍ។ ប្រការនេះគោលបំណងសំខាន់គឺជានាភាពប្រជែងឈ្នះអាស៊ាននៅលើទីផ្សារអន្តរជាតិ ពោលគឺការប្រែក្លាយអាស៊ានឱ្យទៅជាមូលដ្ឋានផលិតកម្មសំខាន់មួយក្នុងផ្នែកឧស្សាហកម្មកម្មន្តសាល ឧស្សាហកម្មកែច្នៃកសិកម្ម និង កសិឧស្សាហកម្ម។ (២)សេរីភាវូបនីយកម្មពាណិជ្ជកម្មក្នុងអាស៊ានតាមរយៈការកាត់បន្ថយអត្រាពន្ធគយ និងការលុបបំបាត់របាំងមិនមែនពន្ធគយ (Non-tariff barriers)។ (៣)ទាក់ទាញវិនិយោគិនមកក្នុងតំបន់អាស៊ាន តាមរយៈការបង្កើនទំហំសេដ្ឋ និងការសម្របសម្រួលទីផ្សារក្នុងតំបន់ ។ ក្នុងប្រការទាំងអស់ខាងលើនេះ ដោយយោងលើទំហំទីផ្សារនិងសមត្ថភាពប្រណាំងប្រជែងសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន គេអាចសន្និដ្ឋានបានថា គោលដៅទាក់ទាញការវិនិយោគជាគោលដៅសំខាន់ពិតប្រាកដរបស់តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន។

(ខ)យន្តការនៃតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន៖ តើយន្តការសម្រាប់ដាក់ឱ្យអនុវត្តនៅក្នុងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីមានអ្វីខ្លះ? ដែលដាក់ឱ្យអនុវត្ត ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនេះ គឺកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួម

[17] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ *ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា* .ជ. ៦. ម. -ជ- ទំព័រ ១៦។

[18] AFTA: ASEAN Free Trade Area

(Common Effective Preferential Tariff-CEPT) ដែលចុះហត្ថលេខាដោយរដ្ឋមន្ត្រីសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន នាខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩២ នៅសិង្ហបុរី។ កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួម នេះមានវិសាលភាពគ្របដណ្តប់លើបណ្តាមុខទំនិញកម្មន្ត សាលដោយរាប់បញ្ចូលទាំងទំនិញមូលធនផលិតផលកសិកម្មកែច្នៃ និង ទំនិញមិនមែនកសិកម្មផ្សេងទៀត។ទន្ទឹមនឹងនោះរបបនៃការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួមមានការលើកលែងលើផលិតផលមួយចំនួនដែលជាទូទៅគេចែកចេញជាពីរផ្នែក៖ (១)គឺការលើកលែងទូទៅដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតសម្រាប់ប្រភេទផលិតផល ដែលប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខជាតិ សីលធម៌សាធារណៈ ជីវិតនិងសុខភាពរបស់មនុស្ស សត្វ និង រុក្ខជាតិ វប្បធម៌សិល្បៈប្រវត្តិសាស្ត្របុរាណវត្ថុ។ (២)គឺការលើកលែងបណ្តោះអាសន្ន ដែលសំដៅទៅលើប្រភេទផលិតផល ដែលមានវេទយិតភាព (Sensitivity) សម្រាប់ផលិតកម្មនៅក្នុងស្រុក។ ប្រទេសជាសមាជិកត្រូវផ្ទេរផលិតផលដែលស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីលើកលែងបណ្តោះអាសន្នទៅក្នុងបញ្ជីសម្រាប់អនុវត្តជាដំណាក់ៗស្មើៗគ្នា ពីថ្ងៃទី១ ខែ មករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដល់ថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០០០។

ជាមួយគ្នានោះសម្រាប់ផលិតផលកសិកម្ម មិនទាន់កែច្នៃការលើកលែងត្រូវបានចែកចេញជាពីរ៖ (១)ការលើកលែងបណ្តោះអាសន្ន ដែលត្រូវផ្ទេរចូលមកក្នុងបញ្ជីសម្រាប់អនុវត្តជាដំណាក់ៗស្មើៗគ្នា (២)បញ្ជីផលិតផលដែលមានវេទយិតភាពខ្ពស់ដែលត្រូវផ្ទេរចូលមកក្នុងបញ្ជីសម្រាប់អនុវត្តតាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក។ ទន្ទឹមនឹងនោះវិធាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួមក៏បានចែងច្បាស់ថាប្រទេសសមាជិកអាស៊ាន អាចទទួលបាននូវអត្រាពន្ធគយអនុគ្រោះពីប្រទេសសមាជិកអាស៊ានផ្សេងទៀត សម្រាប់ផលិតផលរបស់ខ្លួនក្នុងករណីដែល៖ (ក)ផលិតផលនោះត្រូវមានប្រភពដើមមកពីអាស៊ាន៤០%, (ខ)ការអនុគ្រោះគប្បីត្រូវបានអនុវត្តទៅវិញទៅមកសម្រាប់ផលិតផលដែលមានក្នុងបញ្ជីសម្រាប់អនុវត្ត និងមានអត្រាពន្ធគយ២០% ឬ ទាបជាងនេះ។

(គ)ផលិតផលនោះ ត្រូវមានក្នុងកម្មវិធីកាត់បន្ថយពន្ធគយ ដែលអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សាតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន លើកលែងតែផលិតផល ដែលមានអត្រាពន្ធគយពី ០ ទៅ ៥% ស្រាប់ៗ ក្នុងប្រការទាំងអស់នេះគួរគូសបញ្ជាក់ថាមុខទំនិញ ដែលបានបញ្ចូលទៅក្នុង

បញ្ជីនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួម រួចហើយប្រទេសជាសមាជិកមិនអាចតម្លើងអត្រាពន្ធគយលើប្រភេទទំនិញនោះបានទេ។

២. ១. គោលដៅសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗនៃតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន (AFTA)

(១)បន្សាំអាស៊ានទៅនឹងការផ្លាស់ប្តូរលក្ខខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ជាពិសេសគឺដំណើរការសាកលភាវូបនីយកម្ម និង ការបង្កើតឡើងវិញនូវកិច្ចព្រមព្រៀងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍ។ក្នុងប្រការនេះគោលបំណងសំខាន់ គឺជានាភាពប្រជែងឈ្នះអាស៊ាននៅលើទីផ្សារអន្តរជាតិ ពោលគឺប្រែក្លាយអាស៊ានឱ្យទៅជាមូលដ្ឋានផលិតកម្មសំខាន់មួយ ក្នុងផ្នែកឧស្សាហកម្មកម្មន្តសាល ឧស្សាហកម្មកែច្នៃកសិកម្ម និង កសិឧស្សាហកម្ម។ (២)សេរីភាវូបនីយកម្មពាណិជ្ជកម្មក្នុងអាស៊ានតាមរយៈការកាត់បន្ថយអត្រាពន្ធគយនិងការលុបបំបាត់របាំងមិនមែនពន្ធគយ (Non-tariff barriers)។ (៣)ទាក់ទាញវិនិយោគិនមកក្នុងតំបន់អាស៊ានតាមរយៈការបង្កើនទំហំសេដ្ឋកិច្ច និង ការសម្របសម្រួលទីផ្សារក្នុងតំបន់[19]។ ក្នុងប្រការទាំងអស់ខាងលើនេះ ដោយយោងលើទំហំទីផ្សារ និងសមត្ថភាពប្រណាំងប្រជែងសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន គេអាចសន្និដ្ឋានបានថាគោលដៅទាក់ទាញការវិនិយោគជាគោលដៅសំខាន់ពិតប្រាកដរបស់តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន[20]។

២. ២. យន្តការនៃតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន

តើយន្តការសម្រាប់ដាក់ឱ្យអនុវត្តនៅក្នុងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីមានអ្វីខ្លះ? ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនេះ គឺ កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួម (Common Effective Preferential Tariff-CEPT) ដែលចុះហត្ថលេខាដោយរដ្ឋមន្ត្រីសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន នាខែមករា ឆ្នាំ១៩៩២ នៅសិង្ហបុរី។ «កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួម» នេះ មានវិសាលភាពគ្របដណ្តប់លើបណ្តាមុខទំនិញកម្មន្តសាលដោយរាប់បញ្ចូលទាំងទំនិញមូលធនផលិតផលកសិកម្មកែច្នៃ និង ទំនិញមិនមែនកសិកម្មផ្សេងទៀត។ ទន្ទឹមនឹងនោះរបបនៃការអនុវត្ត «កិច្ច

[19] ហ៊ាន សាហ៊ីបៈ *គ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ* ភ្នំពេញ ២០០៦ ទំព័រ ៥២៣-៥២៤។

[20] មិន ប្រុសបញ្ញារិទ្ធិៈ *យន្តការសេវាសាធារណៈនៃការនាំចេញអង្ករពីប្រទេសកម្ពុជា(២០០៩-២០១២)* និក្ខេបបទបណ្ឌិត ភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ ១២៦។

ព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួម» មានការលើកលែងលើផលិតផលមួយចំនួន ដែលជាទូទៅគេចែកចេញជាពីរផ្នែក ៖ (ទី១)ការលើកលែងទូទៅដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតសម្រាប់ប្រភេទផលិតផល ដែលប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខជាតិ សីលធម៌សាធារណៈ ជីវិតនិងសុខភាពរបស់មនុស្ស សត្វ និង រុក្ខជាតិ វប្បធម៌សិល្បៈ ប្រវត្តិសាស្ត្រ បុរាណវត្ថុ។ (ទី២)ការលើកលែងបណ្តោះអាសន្ន ដែលសំដៅទៅលើប្រភេទផលិតផលដែលមានវេទយិតភាព (Sensitivity) សម្រាប់ផលិតកម្មនៅក្នុងស្រុក។ ប្រទេសជាសមាជិកត្រូវផ្ទេរផលិតផល ដែលស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីលើកលែងបណ្តោះអាសន្ន ទៅក្នុងបញ្ជីសម្រាប់អនុវត្តជាដំណាក់ៗស្មើៗគ្នាពីថ្ងៃទី១ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដល់ថ្ងៃទី១ ខែមករាឆ្នាំ២០០០[21]។

២.៣.ការលើកលែងផលិតផលកសិកម្មមិនទាន់កែច្នៃ

ជាមួយគ្នានេះសម្រាប់ផលិតផលកសិកម្មមិនទាន់កែច្នៃការលើកលែងត្រូវបានចែកចេញជាពីរគឺៈ (១)ការលើកលែងបណ្តោះអាសន្ន ដែលត្រូវផ្ទេរចូលមកក្នុងបញ្ជីសម្រាប់អនុវត្តជាដំណាក់ៗ ស្មើៗគ្នាហើយបញ្ចប់នៅឆ្នាំ ២០០៣, (២)បញ្ជីផលិតផលដែលមានវេទយិតភាពខ្ពស់ដែលត្រូវផ្ទេរចូលមកក្នុងបញ្ជីសម្រាប់អនុវត្តតាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក។ ទន្ទឹមនឹងនោះវិធាននៃ«កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួម» ក៏បានចែងច្បាស់ថាប្រទេសសមាជិកអាស៊ានអាចទទួលបាននូវអត្រាពន្ធគយអនុគ្រោះពីប្រទេសសមាជិកអាស៊ានផ្សេងទៀត សម្រាប់ផលិតផលរបស់ខ្លួនក្នុងករណីដែលៈ (ក)ផលិតផលនោះត្រូវមានប្រភពដើមមកពីអាស៊ាន៤០%, (ខ)ការអនុគ្រោះគប្បីត្រូវបានអនុវត្តទៅវិញទៅមកសម្រាប់ផលិតផលដែលមានក្នុងបញ្ជីសម្រាប់អនុវត្តនិងមានអត្រាពន្ធគយ២០% ឬ ទាបជាងនេះ, (គ) ផលិតផលនោះត្រូវមានក្នុងកម្មវិធីកាត់បន្ថយពន្ធគយដែលអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សាតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ានលើកលែងតែផលិតផលដែលមានអត្រាពន្ធគយពី០ ទៅ ៥% ស្រាប់។ ក្នុងប្រការទាំងអស់នេះគួរគូសបញ្ជាក់ថាមុខទំនិញ ដែលបានបញ្ចូលទៅក្នុងបញ្ជីនៃ«កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុគ្រោះពន្ធគយរួម»

---

[21] ហ៊ាន សាហ៊ីប៖ *គ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ* ដ. ឯ. ម. ទំព័រ ៥២៤-៥២៥។

រួចហើយប្រទេសជាសមាជិកមិនអាចដំឡើងអត្រាពន្ធគយលើប្រភេទទំនិញនោះបានទេ។

ក្រៅពីបញ្ចុះរបាំងពន្ធគយ AFTA ទាមទារឱ្យប្រទេសជាសមាជិកបញ្ចុះនូវរបាំងមិនមែនសារពើពន្ធជាបណ្តើរៗក្នុងរយៈពេល៥ ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីបានទទួលសិទ្ធិសម្បទាន។ ប្រទេសជាសមាជិកក៏ត្រូវបំបាត់ឱ្យអស់នូវការកម្រិតបរិមាណដូចជា ការកំណត់បរិមាណផលិតផល អាជ្ញាបណ្ណវិធានការរដ្ឋបាល និង ការទាមទារនានា។ប្រទេសជាសមាជិកមិនត្រូវអនុវត្តការរឹតត្បិតរូបិយបណ្ណបរទេសក្នុងការទូទាត់ចំពោះទំនិញ ដែលបានបញ្ចូលក្នុងតារាង CEPT។ ប្រទេសជាសមាជិកត្រូវសហការគ្នាដើម្បីធ្វើឱ្យខ្នាតគំរូស៊ីចង្វាក់គ្នា ទទួលគ្នាទៅវិញទៅមកនូវតេស្ត និង វិញ្ញាបនបត្រនៃផលិតផលការបញ្ចុះរបាំងដើម្បីទាក់ទាញវិនិយោគទុនបរទេស ការពិគ្រោះយោបល់ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច វិធានស្តីពីការប្រណាំងប្រជែងដោយយុត្តិធម៌ និង លើកស្ទួយមូលធនចម្រុះ។ ក្រៅពីនោះក៏នៅមានការបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលមួយចំនួនដូចជា ប្រទេស ដែលមានការអនុគ្រោះបំផុត (Most Fevered Nations)ពន្ធគយអនុគ្រោះ ដែលមានប្រសិទ្ធភាពទូទៅ CEPT (Common Effective Preferential Tariff) សហគមន៍អឺរ៉ុបឱ្យនាំចូលអ្វីៗទាំងអស់ លើកលែងតែអាវុធ (EBA) ក្នុងនោះភាពជាប្រទេសក្រីក្រ LDC (Less Developed Country) ក៏មានការអនុគ្រោះពន្ធនាំចេញដែរ។

៣.ចំនួនប្រជាជននៅក្នុងតំបន់នីមួយៗ

៣.១.សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីប៉េកអាគ្នេយ៍ (ASEAN)

សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ហៅកាត់ថាអាស៊ានត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៦៧ នៅទីក្រុងបាងកកប្រទេសថៃ ដោយមានចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីថ្លែងការក្រុងបាងកកដោយប្រទេសជាសមាជិកដើមដំបូង៥ គឺប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ម៉ាឡេស៊ី សឹង្ហបុរី ហ្វីលីពីន និង ប្រទេសថៃ។ បច្ចុប្បន្នអាស៊ានមានសមាជិក ១០ ប្រទេស ដែលក្នុងនោះប្រទេសព្រុយណេដារូសាឡឹម បានចូលជាសមាជិកនៅឆ្នាំ ១៩៨៤, ប្រទេសវៀតណាមនៅឆ្នាំ១៩៩៦,ប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា និង ឡាវ នៅឆ្នាំ ១៩៩៧។ រីឯប្រទេសកម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកអាស៊ាននៅថ្ងៃទី៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៩។ ប្រទេសទាំង១០ នៃសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ បានរួបរួមគ្នាបង្កើតបានជាក្រុមមនុស្សជាងប្រាំមួយរយលាននាក់ពោលគឺ

ចំនួនពិតប្រាកដ**៦៨៦ ៥២៩ ៧៩៨** នាក់[22] ដោយមានផផស ជីឌីភី **៣,៣៥ ទ្រីលានដុល្លា** (3.35 trillion U.S dollars)[23]។ គោលដៅជាមូលដ្ឋានរបស់អាស៊ានគឺជំរុញឱ្យចម្រើនឡើងនូវពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងសមាជិកទាំងឡាយ ដើម្បីឱ្យសម្រេចនូវបំណងសហប្រតិបត្តិការនៅក្នុងគោលនយោបាយឧស្សាហកម្មរបស់អាស៊ាន។

សេចក្តីថ្លែងការណ៍ទីក្រុងបាងកក បានបង្រួបបង្រួមប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ាន នៅក្នុងការប្រឹងប្រែងមួយដើម្បីជំរុញសហប្រតិបត្តិការខាងសេដ្ឋកិច្ច និង ដើម្បីសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងក្នុងតំបន់។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ទីក្រុងបាងកក បានដាក់ចេញនូវគោលមាគ៌ាសម្រាប់សកម្មភាពរបស់អាស៊ាន និងកំណត់ទិសដៅរបស់អង្គការនេះ។ ប្រទេសអាស៊ានបានឯកភាពគ្នាប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលដៅសំខាន់ៗបី៖(១)ជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងវប្បធម៌នៅក្នុងតំបន់តាមរយៈកម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការ។ (២)ការពារស្ថេរភាពនយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងតំបន់ទល់នឹងគូប្រជែងមហាអំណាចធំៗ។ (៣)បម្រើការជាវេទិកាមួយសម្រាប់ដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់គ្នាក្នុងរង្វង់តំបន់។ ដូច្នេះក្នុងរង្វង់អាស៊ាន ប្រទេសកម្ពុជាគួរគប្បីពង្រឹងទំនាក់ទំនងបន្ថែមទៀត ដើម្បីឱ្យច្បាប់វិនិយោគនៃប្រទេសនីមួយៗ មានអំណោយផលទៅវិញទៅមកដែលជាកត្តាជំរុញឱ្យការវិនិយោគទ្វេភាគីក្នុងរង្វង់អាស៊ានកាន់តែកើនឡើងបន្ថែមទៀត។

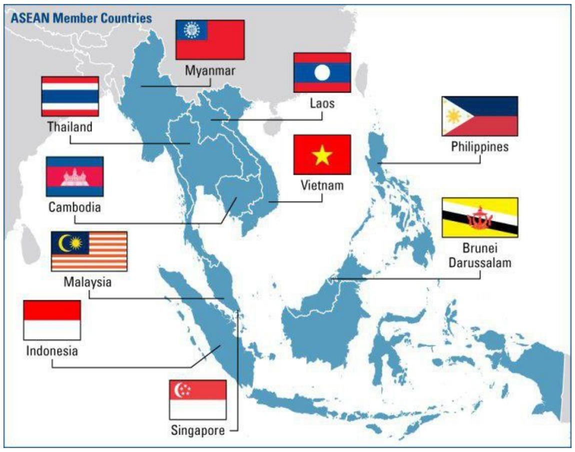

Source:

https://rencanamu.id/images.app.goo.gl/ASEAN MAP//

៣. ២. ទីផ្សារអាស៊ី (Asian Market)

ទ្វីបអាស៊ីមានទីផ្សារជំទូលាយ ដែលក្នុងនោះប្រទេសចិនមានប្រជាជន១ ៤២៥ ៧៦៨ ០០៨ នាក់ (មួយពាន់បួនរយម្ភៃប្រាំពាន់លានប្រាំពីររយហុកសិបប្រាំបីពាន់ សូន្យសូន្យប្រាំបីនាក់)[24]។ ប្រទេសជប៉ុន មានប្រជាជន១២៥

[22] http://w.w.w.en.m.wikipedia, the current population of South Eat Asian Nations, as of Thursday, March, 23, 2023, worldometers.info,//

[23] https://www.statista.com,statistics, the GDP of the ASEAN in 2023, dated on 4/4/2023//

[24] http://www.worldometers.info, the current population of China, 24/3/2023.//

៤២៦ ៨៨៧ នាក់ (មួយម្ភៃប្រាំលាន បួនរយម្ភៃប្រាំមួយពាន់ ប្រាំបីរយប៉ែតសិបប្រាំពីរនាក់)[25]។ ប្រទេសឥណ្ឌា មានប្រជាជន១ ៤២៥ ០៤៨ ៨៣៩ នាក់ (មួយពាន់បួនរយម្ភៃប្រាំពាន់លានសូន្យសែសិបប្រាំបីពាន់ ប្រាំបីរយសាមសិបប្រាំបួននាក់)[26]។ ប្រទេសអូស្ត្រាលីមានប្រជាជន ២៦ ៣០៣ ០២៨ នាក់ (ម្ភៃប្រាំមួយលាន បីរយបីពាន់សូន្យម្ភៃប្រាំបីនាក់)[27]។ ប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង មានប្រជាជន៥១ ៣៨៨ ៧២៥ នាក់ (ហាសិបមួយលាន បីរយប៉ែតសិបប្រាំបីពាន់ ប្រាំពីររយម្ភៃប្រាំនាក់)[28]។

Source:

https://www.pinterest.co.uk/images.app.goo.gl/ASIA MAP//

៣. ៣. ទីផ្សារអាហ្វ្រិក (African Market)

ទ្វីបអាហ្វ្រិក ក៏ជាទ្វីបមួយ ដែលមានទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចជាមួយទ្វីបអាស៊ីដែរ។ ក្នុងនោះ ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងមានប្រជាជន ៦១ ៣៣៨ ៦៨៣នាក់ (ហុកសិបមួយលាន បីរយសាមសិបប្រាំបីពាន់ ប្រាំមួយរយប៉ែតសិបបីនាក់)[29]។ ប្រជាជនអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ៥១,១% ជាភេទស្រី និង ៤៨,៩% ភេទប្រុស។ ប្រជាជនប្រហែល ២៨,៣% មានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ និងប្រជាជន ប្រហែល ៩,២% មានអាយុ ៦០ឆ្នាំ ឬក៏លើសពីនេះទៅទៀត។ ដូច្នេះប្រជាជនចំនួន ៦២,៥ % ជាមនុស្សពេញកម្លាំងសម្រាប់ចូលរួមក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច។ ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងគឺជាប្រទេសមួយដែលមានផលិតផលមកពីស្ទើរតែគ្រប់ប្រទេសនៅទ្វីបអាហ្វ្រិក យកមកដាក់លក់នៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង។ម្យ៉ាងទៀត ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ជាច្រកទីផ្សារអន្តរជាតិដ៏ធំទូលាយសម្រាប់ទ្វីបអាហ្វ្រិកទាំងមូល។

[25] http://www.worldometers.info, the current population of Japan, 24/3/2023.//
[26] http://www.worldometers.info, the current population of India, 24/3/2023.//
[27] http://www.worldometers.info, the current population of Australia, 24/3/2023.//
[28] http://www.worldometers.info, the current population of South Korea, 24/3/2023.//
[29] http://www.worldometers.info, the current population of South Africa, 24/3/2023.//

Source: https://www.researchgate.net/images.app.goo.gl/Map of Africa//

៣.៤. ទីផ្សារអឺរ៉ុប (EU) និង អង់គ្លេស (U.K)

សហភាពអឺរ៉ុបមានប្រជាជន៧៤៨ ៨៧២ ៣៩៧ នាក់ (ប្រាំពីររយសែសិបប្រាំបីលាន ប្រាំបីរយចិតសិបពីរពាន់បីរយកៅសិបប្រាំពីរនាក់)[30]។ ប្រទេសអង់គ្លេសមានប្រជាជន ៦៨ ៨៥៣ ៥៣៩ នាក់ (ហុកសិបប្រាំបីលាន ប្រាំបីរយហាសិបបីពាន់ ប្រាំរយសាមសិបប្រាំបួននាក់)[31]។ តើអ្វីជាគោលនយោបាយសំខាន់នៃការវិនិយោគរបស់សហភាពអឺរ៉ុប? គោលនយោបាយតភ្ជាប់គឺជាគោលនយោបាយវិនិយោគសំខាន់របស់សហភាពអឺរ៉ុប។ គោលនយោបាយតភ្ជាប់មានគោលដៅតម្រង់ទៅគ្រប់តំបន់និងទីក្រុង នៅក្នុងសហភាពអឺរ៉ុបដើម្បីគាំទ្រ ដល់ការបង្កើតការងារ, ការប្រកួតប្រជែងធុរកិច្ច, កំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ការអភិវឌ្ឍដោយចីរភាព, និង ពង្រឹងគុណភាពជីវិតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ និង បញ្ជាក់ថាតម្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍ ដាច់ដោយឡែកនៅក្នុងតំបន់សហភាពអឺរ៉ុបទាំងមូល មានទំហំទឹកប្រាក់៣៩២ ពាន់លានអឺរ៉ូ ស្មើរតែស្មើនឹងមួយភាគបីនៃថវិកាសរុបរបស់សហភាពអឺរ៉ុប ដែលបានដាក់ចេញជាផ្នែកមួយ នៃគោលនយោបាយតភ្ជាប់សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៧[32]។

Source: https://nordics.info/images.app.goo.gl/Map of European Countries and UK//

[30] http://www.worldometers.info, the current population of European Union, 24/3/2023.//
[31] http://www.worldometers.info, the current population of United Kingdom (UK), 24/3/2023.//
[32] https://www.ec.europa.eu, the EU's main investment policy,4/4/2023//

៣. ៤. អាមេរិកខាងជើង (North America)

សហរដ្ឋអាមេរិក មានប្រជាជន ៣៣៩ ៤៩៩ ៥៩៩ នាក់ (បីរយសាមសិបប្រាំបួនលាន បួនរយកៅសិបប្រាំបួនពាន់ ប្រាំរយកៅសិបប្រាំបួននាក់)[33]។ ប្រទេសកាណាដា មានប្រជាជន ៣៨៦៤០ ២៥១ នាក់ (សាមសិបប្រាំបីលាន ប្រាំមួយរយសែសិបពាន់ ពីររយហាសិបមួយនាក់)[34]។ សហរដ្ឋអាម៉េរិក និង ប្រទេសកាណាដា សប្បាយរីករាយនឹងទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកដ៏ធំជាងគេបង្អស់ និង ទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មដ៏ទូលំទូលាយ ដែលជួយបង្កើតការបានរាប់លាននៅក្នុងប្រទេសនីមួយៗ និង បង្កើតពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគីដែលមានទំហំទឹកប្រាក់ ១,៧ ទ្រីលានដុល្លាអាម៉េរិក និង មានទំនាក់ទំនងក្នុងការធ្វើវិនិយោគ។ ជាទម្លាប់ កាណាដា គឺប្រទេសដែលជាទីផ្សារនាំចេញខ្ពស់បំផុតរបស់អាម៉េរិក ដែលមានទំហំទឹកប្រាក់ ១៧,៥ % នៃទំនិញនាំចេញរបស់អាម៉េរិកនៅក្នុងឆ្នាំ២០២១។ ប្រទេសកាណាដាបានក្លាយជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មខ្ពស់បំផុត របស់អាម៉េរិក ធ្វើពាណិជ្ជកម្មប្រចាំថ្ងៃជាមួយគ្នាមានទឹកប្រាក់ជាង២ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក ក្នុងទំនិញ និង សេវាកម្ម។ ពាណិជ្ជកម្មទៅវិញទៅមកនៅក្នុងទំនិញ និង សេវាកម្ម សរុបជាទឹកប្រាក់មាន ៧៦២,៨ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក នៅក្នុងឆ្នាំ២០២១ និង ការ វិនិយោគទំនិញសន្និធិទ្វេភាគីសរុបជាទឹកប្រាក់ ៩៣៤,៣ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក។

សហរដ្ឋអាម៉េរិកនាំទៅប្រទេសកាណាដាគឺជិតស្មើ ៣៦៥ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក នៅក្នុងឆ្នាំ២០២១។ សហរដ្ឋអាម៉េរិក បានដាក់ចំណាត់ថ្នាក់ឱ្យកាណាដា ជាប់លេខ៣១ ដែលបាននាំចូលលើស បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការនាំចេញរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ទៅកាន់ប្រទេសចិន ជប៉ុន និង ប្រទេសឥណ្ឌា បូកបញ្ចូលគ្នា ប្រសិនបើក្រុមហ៊ុនរបស់អ្នក ជាអ្នកនាំចេញជាលើកដំបូងឬជាអ្នកនាំចេញតាមរដូវកាល ប្រទេសកាណាដា ជាប្រទេសដែលផ្តល់នូវជាតុគន្លឹះសម្រាប់យុទ្ធសាស្រ្តកំណើន ការនាំចេញនៃក្រុមហ៊ុនរបស់អ្នក។ នៅក្នុង ២០២១ សហរដ្ឋអាម៉េរិកបាននាំទំនិញចេញទៅប្រទេសកាណាដាគិតជាទឹកប្រាក់ ៣០៨,៤ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក។ ប្រភេទទំនិញនាំចេញខ្ពស់បំផុត នៅក្នុងឆ្នាំ២០២១ ទៅប្រទេសកាណាដា មានម៉ាស៊ីន៤៤

[33] http://www.worldometers.info, the current population of United States of America, 24/3/2023.//

[34] http://www.worldometers.info, the current population of Canada, 24/3/2023.//

ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក, យានយន្ត ៤៤ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក, គ្រឿងអេឡិចត្រូនិក២៤ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក ប្រេងឥន្ធនៈ២៣ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក និង ប្លាស្ទិក១៦ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក។ ការនាំចេញរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិកផ្នែកសេវាកម្មទៅកាន់ប្រទេសកាណាដា មានតម្លៃជាទឹកប្រាក់៥៦,១ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក នៅក្នុងឆ្នាំ២០២១។ សេវាកម្មនាំមុខគេដែលនាំចេញពីសហរដ្ឋអាម៉េរិក ទៅប្រទេសកាណាដា មានសេវាកម្មមុខរបរ សេវាកម្មគ្រប់គ្រង និង ផ្នែកកម្មសិទ្ធិបញ្ញា[35]។

Source:

https://www.pinterest.com/images.app.goo.gl/Map of Canada and USA//

៣.៥. អាម៉េរិកឡាទីន (South American)

ប្រទេសប្រេស៊ីលមានប្រជាជន២១៦ ៦៥៩ ៥៦៦ នាក់ (ពីររយដប់ប្រាំមួយលាន ប្រាំមួយរយហាសិបប្រាំបួនពាន់ ប្រាំរយហុកសិបប្រាំមួយនាក់)[36]។ ប្រទេសអាសង់ទីន មានប្រជាជន ៤៦ ៣២១ ៣៦៧ នាក់ (សែសិបប្រាំមួយលាន បីរយម្ភៃមួយពាន់ បីរយហុកសិបប្រាំពីរនាក់)[37]។ នេះគឺជាមគ្គុទ្ទេសក៍របស់វិនិយោគិនឆ្ពោះទៅអាម៉េរិកខាងត្បូងផ្តល់នូវ a one-stop shop សម្រាប់គេម្នាក់ៗយកចិត្តទុកដាក់ធ្វើនៅក្នុងប្រទេស Argentina (អាហ្សង់ទីន), Brazil (ប្រេស៊ីល), Bolivia (បូលីវី), Chile (ស៊ីលី), Colombia (កូឡុំប៊ី), Ecuador (អេក្វាទ័រ), Guyana (ហ្គីយ៉ាន), Paraguay (ប៉ារ៉ាហ្គាយ), Peru (ប៉េរូ), Suriname (សូរីណាម), Uruguay (អ៊ុយរូហ្គាយ), and Venezuela (វ៉េណេស៊ុយអេឡា)។ អាម៉េរិកខាងត្បូងមានតំបន់សេដ្ឋកិច្ចធំៗនៅតំបន់អាម៉េរិកឡាទីន និង តំបន់ការ៉ាប៊ីន។ ចំណុចខ្លាំងជារួមមានៈ កសិកម្ម, ប្រេង, និង ទេសចរណ៍។ នៅក្នុងឆ្នាំ២០២០ តំបន់អាម៉េរិកខាងត្បូងដែលមានការយកចិត្តទុកដាក់ច្រើនជាង៦០% នៃជីឌីភី សរុប

[35] https://www. market overview, the United States and Canada trading, 8 March, 2023//

[36] http://www.worldometers.info, the current population of Brasilia, 24/3/2023.//

[37] http://www.worldometers.info, the current population of Argentina, 24/3/2023.//

របស់តំបន់អាម៉េរិកឡាទីន, តំបន់ការីប៊ីននិង មានគម្រោងច្រើនជាង៩០% វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស។ ខណៈពេលដែលមានសេដ្ឋកិច្ចជាច្រើននៅក្នុងតំបន់កំពុងរីកលូតលាស់សេដ្ឋកិច្ចទាំងនោះគ្មានការប្រកួតប្រជែងគ្នាទេ[38]។

Source:

https://www.pinterest.com/images.app.goo.gl/Map of South America//

៤.ផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក

ការធ្វើវិនិយោគលុះត្រាតែចំណេញ ទើបវិនិយោគិន យកចិត្តទុកដាក់ធ្វើ នេះជាសារជាតិអ្នកជំនួញ។ បរិយាកាសវិនិយោគកាន់តែល្អនៅពេលដែលប្រទេសមួយមានសុខសន្តិភាព មានកម្លាំងពលកម្មគ្រប់គ្រាន់ កម្លាំងពលកម្មមានជំនាញច្រើនមុខ មានការបញ្ជាទិញផលិតផលទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រទេសច្រើន និង មានទីផ្សារទូលំទូលាយប្រទេសនីមួយៗ មានទំនាក់ទំនងល្អទៅវិញទៅមកបង្កើនទំហំពាណិជ្ជកម្មទៅវិញទៅមក ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានផលចំណេញទៅវិញទៅមកទើបរក្សាការវិនិយោគបានយូរអង្វែង។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីទ្វេភាគីរវាងប្រទេស កូរ៉េខាងត្បូង ចិន អារ៉ាប៊ីសាអូឌីត ....។ល។

៥.ចំណុចទាក់ទាញវិនិយោគិន

ដូចដែលខ្ញុំបានរៀបរាប់ខាងលើរួចហើយថាវិស័យ និង សកម្មភាពវិនិយោគដូចខាងក្រោមត្រូវទទួលការលើកទឹកចិត្តៈ(១)ឧស្សាហកម្មដែលមានបច្ចេកវិទ្យាខ្ពស់ ប្រកបដោយនវានុវត្តន៍ និង ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍ, (២)ឧស្សាហកម្មនិងកម្មន្តសាលថ្មីៗផ្តល់តម្លៃបន្ថែមខ្ពស់មាននវានុវត្តន៍ និង ភាពប្រកួតប្រជែងខ្ពស់, (៣) ឧស្សាហកម្មបម្រើឱ្យខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មតំបន់និងសកលលោក, (៤)ឧស្សាហកម្មគាំទ្រពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យកសិកម្ម ទេសចរណ៍ កម្មន្តសាល

[38] https://www.investmentmonitor, an investor's guide to South America, 5/April/2023.//

ឧស្សាហកម្មបម្រើឱ្យខ្សែប្រវាក់ផលិតកម្មតំបន់ និង សកលលោកនិងឧស្សាហកម្មតភ្ជាប់បណ្ដាញផ្គត់ផ្គង់, (៥)ឧស្សាហកម្មគ្រឿងអគ្គិសនី និង អេឡិចត្រូនិក, (៦)ឧស្សាហកម្មគ្រឿងបន្លាស់បង្គុំ និង តម្លើង, (៧)ឧស្សាហកម្មមេកានិក និង គ្រឿងម៉ាស៊ីន។ (៨)កសិកម្ម កសិឧស្សាហកម្ម ឧស្សាហកម្មកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម និង ឧស្សាហកម្មកែច្នៃចំណីអាហារដែលបម្រើទីផ្សារក្នុងស្រុកឬការនាំចេញ, (៩)សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យមក្នុងវិស័យអាទិភាព និង ការអភិវឌ្ឍបណ្ដុំសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម សួនឧស្សាហកម្ម និង សួនវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និង នវានុវត្តន៍, (១០)ឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ និង សកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងទេសចរណ៍, (១១) ការអភិវឌ្ឍតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស, (១២) ឧស្សាហកម្មឌីជីថល,(១៣)ការវិនិយោគក្នុងវិស័យអប់រំ ការបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈនិងជំរុញផលិតភាព, (១៤)ការវិនិយោគក្នុងវិស័យសុខាភិបាល, (១៥)ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត (១៦)ការវិនិយោគក្នុងវិស័យឡូជីស្ទីក។ (១៧)ការវិនិយោគក្នុងការគ្រប់គ្រង ការការពារបរិស្ថាន និង ការអភិរក្សជីវៈចម្រុះនិងសេដ្ឋកិច្ចចក្រ, (១៨)ការវិនិយោគក្នុងវិស័យថាមពលបៃតង បច្ចេកវិទ្យា ដែលរួមចំណែកដល់ការបន្សាំ និង ការកាត់បន្ថយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, (១៩)វិស័យ និង សកម្មភាពវិនិយោគ ដែលមិនមានចែងក្នុងច្បាប់នេះក្នុងករណីដែលរាជរដ្ឋាភិបាលយល់ឃើញថាមានសក្ដានុពលដល់ការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច។ វិស័យនិងសកម្មភាពវិនិយោគដែលចែងក្នុងមាត្រា២៤ នៃច្បាប់នេះ ដែលមិនស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីវត្តមាន ត្រូវទទួលបានការលើកទឹកចិត្តជាមូលដ្ឋានផ្នែកពន្ធដារ និង/ឬ ពន្ធគយទាំងស្រុង ឬ មួយផ្នែកក្រោយទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីបញ្ជាក់ឋានៈជា គ. ល. គ.។ វិស័យនិងសកម្មភាពវិនិយោគ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា២៤ នៃច្បាប់នេះដែលពុំទទួលបានការលើកទឹកចិត្តទាំងផ្នែកពន្ធដារនិងពន្ធគយត្រូវបានកំណត់ក្នុងបញ្ជីអវិជ្ជមានដែលនឹងចែងដោយអនុក្រឹត្យ។

វិនិយោគិននឹងទទួលបាននូវប្រព្រឹត្តកម្មមិនរើសអើងទាក់ទងនឹងបដិទានសំណង ឬ ដំណោះស្រាយជាតម្លៃសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀត ក្នុងករណីការវិនិយោគរបស់ខ្លួនបានទទួលរងនូវការខូចខាត ដោយសារជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ឬ កលិយុគស៊ីវិល ឬ ការដាក់ប្រទេសជាតិស្ថិតនៅក្នុងភាពអាសន្ន ប្រសិនបើមានច្បាប់ និង គោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ស្ដីពីការធ្វើបដិទានឬផ្ដល់សំណងសមរម្យណាមួយ

នោះ។ វិនិយោគិនបរទេសមិនត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃការរើសអើង ដោយសារមូលហេតុសញ្ជាតិបរទេស លើកលែងតែកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីដូចដែលមានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានិងបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយជាធរមាន។ រដ្ឋមិនត្រូវធ្វើជាតូបនីយកម្មដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់វិនិយោគិន ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឡើយ។ រដ្ឋមិនត្រូវធ្វើអស្សាមិករណ៍ដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់គម្រោងវិនិយោគ ដែលបានទទួលការអនុម័តនោះឡើយ ទោះបីដោយផ្ទាល់ឬដោយប្រយោលឬតាមរយៈវិធានការប្រហាក់ប្រហែលនឹងការធ្វើអស្សាមិករណ៍ក្តី លើកលែងតែក្នុងករណីបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈ ដែលការធ្វើអស្សាមិករណ៍នេះត្រូវអនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌដូចតទៅ៖ (១)ភាពមិនរើសអើង, (២)សំណងដោយសមរម្យនិងយុត្តិធម៌ (៣)អនុលោមតាមច្បាប់និងនីតិវិធីអស្សាមិករណ៍ជាធរមាន។

រាជរដ្ឋាភិបាលមិនត្រូវកំណត់ថ្លៃផលិតផល ឬ ថ្លៃសេវានានាដែលបង្កើតដោយគម្រោងវិនិយោគនោះឡើយ។ ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន វិនិយោគិនមានសិទ្ធិទិញរូបិយបណ្ណបរទេសដោយសេរី និង បង្វិលទៅបរទេសនូវរូបិយបណ្ណបរទេសទាំងអស់នោះដើម្បីទូទាត់កាតព្វកិច្ចខាងហិរញ្ញវត្ថុ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការវិនិយោគរបស់ខ្លួន តាមរយៈប្រព័ន្ធធនាគារដែលជា**អន្តរការីប្រតិស្រុតិ**។ ការផ្ទេរទាំងនេះរាប់បញ្ចូលទាំង៖ (១)វិភាគទានចំពោះមូលធនបឋម, (២)ប្រាក់ចំណូល ចំណេញមូលធន ភាគលាភ កម្រៃសួយសារ កម្រៃអាជ្ញាបណ្ណ កម្រៃនៃការគ្រប់គ្រង និង ជំនួយបច្ចេកទេស ការប្រាក់ និង ប្រាក់ចំណូលដទៃទៀតដែលកើតពីការវិនិយោគ (៣)ផលដែលទទួលបានពីការលក់សរុប ឬ ការលក់មួយផ្នែកឬការរំលាយក្រុមហ៊ុនដែលអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ, (៤)ការទូទាត់លើការនាំចូល និង ការបង្វិលទៅក្រៅប្រទេសទាំងប្រាក់ដើម និង ការប្រាក់នៃប្រាក់កម្ចី, (៥)ការទូទាត់ចំពោះសំណងក្នុងករណីមានកលិយុគស៊ីវិលក្នុងករណីមានអស្សាមិករណ៍ឬការដកហូតដោយរដ្ឋ, (៦)ការទូទាត់កើតឡើងពីដំណោះស្រាយវិវាទដោយមធ្យោបាយណាមួយ រាប់បញ្ចូលទាំងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ឬ សេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តការ និង (៧)ចំណូលនិងប្រាក់ឈ្នួលដទៃទៀតរបស់និយោជិត។

កម្មសិទ្ធិបញ្ញារបស់វិនិយោគិនត្រូវបានការពារដោយអនុលោមតាមច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញានៃ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីរបស់វិនិយោគិនសម្រាប់បម្រើឱ្យគោលដៅអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ ត្រូវបានអនុញ្ញាតចំពោះបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរស្របតាមច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន។ វិនិយោគិនមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លីតាមរយៈជាអាទិ៍ សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ឬ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និង ការជួលដែលមានអំឡុងពេលកំណត់ស្របតាមច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន។ បុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាវិនិយោគិនដោយផ្អែកទៅលើច្បាប់នេះ មានសិទ្ធិដូចតទៅ៖ (១) សិទ្ធិជួលនិយោជិតបរទេសដើម្បីគ្រប់គ្រងឬប្រតិបត្តិការគម្រោងវិនិយោគ ក្នុងចំនួនមិនលើសពីចំនួន ដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន ក្នុងករណីពុំអាចរកនិយោជិតខ្មែរ ដែលមានជំនាញដើម្បីគ្រប់គ្រងឬប្រតិបត្តិការគម្រោងវិនិយោគនោះ។ ការអនុញ្ញាតឱ្យជួលនិយោជិតបរទេសនេះគឺត្រូវពិនិត្យទៅតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង និងពុំមានលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍ទេ។ (២)សិទ្ធិទទួលបានការអនុញ្ញាតស្នាក់នៅបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលវែងសម្រាប់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ សម្រាប់សហព័ទ្ធ និង កូនដែលជាអនីតិជន ក្នុងអំឡុងពេលដែលគម្រោងវិនិយោគរបស់ខ្លួនមានប្រតិបត្តិការ។ (៣)សិទ្ធិស្នើសុំការអនុញ្ញាតស្នាក់នៅបណ្តោះ អាសន្នរយៈពេលវែងសម្រាប់និយោជិតបរទេស និងសម្រាប់សហព័ទ្ធនិងកូនដែលជាអនីតិជនរបស់និយោជិតបរទេសទាំងនេះ ក្នុងអំឡុងពេលដែលកិច្ចសន្យាការងារនៅមានសុពលភាព។ (៤)សិទ្ធិទទួលបានបណ្ណការងារ និង សៀវភៅការងារសម្រាប់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ និង សម្រាប់និយោជិតបរទេសរបស់ខ្លួន។

ក. អ. ក. ឬអនុគណៈកម្មាធិការរាជធានីខេត្ត ត្រូវចេញលិខិតបញ្ជាក់អំពីឋានៈជាវិនិយោគិនជូនបុគ្គលពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងវិនិយោគទៅតាមការស្នើសុំរបស់វិនិយោគិន ដើម្បីប្រើប្រាស់សម្រាប់ការស្នើសុំការអនុញ្ញាតស្នាក់នៅបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលវែង បណ្ណការ និងសៀវភៅការងារ និងគោលបំណងចាំបាច់ដទៃទៀតស្របតាមនីតិវិធីជាធរមាន។ នីតិវិធីពិសេសសម្រាប់ការស្នើសុំបណ្ណការងារនិងសៀវភៅការងារ ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២២ នៃច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នេះត្រូវកំណត់នៅក្នុងប្រកាសរួមរវាង ក. អ. ក. និងក្រសួងទទួលបន្ទុកវិស័យការងារ។ បែបបទ និងនីតិវិធីពិសេសសម្រាប់ស្នើសុំការអនុញ្ញាតស្នាក់នៅបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលវែង ដូចមានចែង

នៅក្នុងមាត្រា២២ នេះត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យដោយឡែក។

វិនិយោគិនមានសិទ្ធិទទួលបាននូវសេវាថែទាំវិនិយោគចំពោះ គម្រោងវិនិយោគដែលបានចុះបញ្ជីនៅ ក. អ. ក. ឬ អនុគណៈកម្មាធិការវិនិយោគរាជធានី ខេត្ត។ លក្ខខណ្ឌ បែបបទ និង នីតិវិធីនៃការផ្តល់សេវាថែទាំវិនិយោគចំពោះគម្រោងវិនិយោគ ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សរុបសេចក្តីមកការវិនិយោគដែលរៀបចំផែនការច្បាស់លាស់និងមានលក្ខណៈទូលំទូលាយគ្រប់ជ្រុងជ្រោយលើវិស័យសំខាន់ៗចាំបាច់ដូចជាការលើកកម្ពស់ធនធានមនុស្ស ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទឹក និង ភ្លើងអគ្គិសនី គឺជាប្រភពចំណេញទៅវិញទៅមកមិនចេះរីងស្ងួត ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការជាក់ស្តែងក្នុងក្របខណ្ឌទូទាំងប្រទេស និយាយជារួមនិងនិយាយដោយឡែក តាមខេត្តនីមួយៗបច្ចុប្បន្ននេះ មានតម្រូវការចាំបាច់ផ្សេងៗគ្នា **ក្នុងវិស័យកសិកម្ម** ដូចជាវិនិយោគទៅលើប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ពូជដំណាំសំខាន់ៗដែលធននឹងបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ។ ការផលិតជីសរីរាង្គ ជីធម្មជាតិ ការដាំដំណាំយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់នាំចេញទៅលក់នៅក្រៅប្រទេសដូចជា គ្រាប់ស្វាយចន្ទី អង្ករក្រអូប ស្រាដំណើបខ្មៅ ដូងក្រអូប ស្វាអំពៅ ស្វារត្នោត។ល។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ការវិនិយោគដែលទាក់ទងនឹងម្ហូបអាហារ ត្រីសាច់ ទាំងត្រីទឹកសាបនិង ត្រីទឹកប្រៃ ក៏បានទទួលផលចំណេញយ៉ាងក្រាស់ក្រែលផងដែរ ទាំងនេះគឺជាទីតាំងវិនិយោគដ៏ល្អសម្រាប់វិនិយោគិន។

ក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម ប្រទេសកម្ពុជាបាននិងកំពុង វិនិយោគលើវិស័យកាត់ដេរ សម្លៀកបំពាក់ និង វិស័យថាមពលវារីអគ្គិសនី ថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យក៏ជាចំណុចវិនិយោគដែលវិនិយោគិន ទទួលផលចំណេញសម្រាប់រយៈពេលវែង ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទាំងរដ្ឋ និង ឯកជន។ ក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មធុនធ្ងន់រួមមាន ក្រុមហ៊ុនរថយន្តហ្វត (Ford Company) របស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ក្រុមហ៊ុនតូយ៉ូតា (Toyota Company)របស់ប្រទេសជប៉ុន ក្រុមហ៊ុន (Hyundai Company) របស់ប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង ក្រុមហ៊ុនមីនីបៀផលិតម៉ូទ័រ (Minebea Company)របស់ប្រទេសជប៉ុន ក្រុមហ៊ុនជីអេស៊ីម៉ូទ័រ (GAC Motor Company) របស់ប្រទេសចិន ក្រុមហ៊ុន Chevrolet (General Motors Company) របស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ក្រុមហ៊ុន Mercedes (Mercedes Company)របស់ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ។ល។

លើសពីនេះទៀត **វិស័យសេវាកម្ម** ក៏បាន និងកំពុងរួមចំណែករកប្រាក់ចំណូលបានយ៉ាងក្រាស់ក្រែលផងដែរ។នៅក្នុងប្រទេសប្រទេសដែលរីកលូតលាស់ខាងឧស្សាហកម្មក្នុងចំណោមវិស័យទាំងបី៖ កសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម និង សេវាកម្ម គេសង្កេតឃើញថា វិស័យសេវាកម្ម មានភាគរយខ្ពស់ជាងគេ។ នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បាននិងកំពុង វិនិយោគលើវិស័យសេវាកម្មនេះផងដែរ ដូចជាការដឹកជញ្ជូនតាមយន្តហោះ រាជរដ្ឋាភិបាលអនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់ព្រលានយន្តហោះខ្នាតអន្តរជាតិដែលយន្តហោះប៊ូអ៊ីងអាចចុះចតបាន ព្រលានយន្តហោះទាំងនោះមានដូចជា ព្រលានយន្តហោះភ្នំពេញ ក្រុងតាខ្មៅ វិនិយោគដោយលោកឧកញ្ញា **ពុង ខៀវសែ** ដែលជាវិនិយោគិនក្នុងស្រុក ព្រលានយន្តហោះខេត្តសៀមរាប ត្រូវបានវិនិយោគដោយវិនិយោគិនចិន នឹងបើកឱ្យដំណើរការនៅខែតុលាឆ្នាំ២០២៣ នាពេលខាងមុខនេះ។ តាមផ្លូវគោក រាជរដ្ឋាភិបាលយកចិត្តទុកដាក់សាងសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរឹងមាំទាំងផ្លូវថ្នល់ ដែលចែកចេញជាផ្លូវលំ និង ផ្លូវជាតិ ក្នុងនោះរាជរដ្ឋាភិបាលជំរុញឱ្យមានផ្លូវល្បឿនផងដែរ។ រីឯផ្លូវដែករាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានយកចិត្តទុកដាក់ជួលជុលផ្លូវដែកដែលមានស្រាប់ចំនួនពីរខ្សែរ និង មានគម្រោងសាងសង់ផ្លូវដែកល្បឿនលឿននៅពេលឆាប់ៗខាងមុខនេះ។ លើសពីនេះទៅទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលយកចិត្តទុកដាក់កែលម្អកំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុឱ្យទៅជាកំពង់ផែទឹកជ្រៅ ដែលអាចទទួលនាវាខ្នាតអន្តរជាតិបាន។ សេវាដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវទឹកទទួលផលចំណេញបានច្រើនណាស់ពីព្រោះវាមានតម្លៃថោក និង នាវាអាចផ្ទុកទំនិញបានច្រើនបើប្រៀបធៀប ទៅនឹងសេវាដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវគោក និង ផ្លូវអាកាស។

តាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និង សរសេរតាមលំដាប់លំដោយខាងលើបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ការវិនិយោគគឺពិតជាទាក់ទងយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹង**ច្បាប់វិនិយោគ ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មសេរីទ្វេភាគី ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មសេរីពហុភាគី តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរី** និង **ទំហំទីផ្សារ** សម្រាប់នាំចេញនាំចូលនូវផលិតផលដែលផលិតបានយកទៅលក់ដើម្បីបានប្រាក់ចំណេញ។ លើសពីនេះទៅទៀត **កត្តាសុខសន្តិភាព ស្ថេរភាពនយោបាយ** ទីតាំងអំណោយផលក្នុងការផលិត ទំនិញ ថ្លៃឈ្នួលកម្លាំងពលកម្មថោក។ វិនិយោគិនបរទេសអាចមានសិទ្ធិបោះទុន១០០% តែឯងបាន។ វិនិយោគិននឹងទទួលបាននូវប្រព្រឹត្តកម្មមិនរើសអើង ទាក់ទងនឹងបដិទាន សំណង ឬដំណោះស្រាយជាតម្លៃសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងៗទៀត។

*វិស័យ និង សកម្មភាពវិនិយោគមួយចំនួនធំ ត្រូវទទួលបានការលើកទឹកចិត្តពីរដ្ឋាភិបាល។ ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាគឺជាស្ថាប័នប្រតិបត្តិបំពេញមុខងារជាសេនាធិការនិងជាច្រកចេញចូលតែមួយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលលើបេសកកម្មដឹកនាំ និង គ្រប់គ្រងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍ការវិនិយោគឯកជន និង តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស។ ខ្ញុំសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា**ការវិនិយោគពិតជានាំជោគជល់កម្ពុជា** នឹងកើនឡើងបន្ថែមទៀត ទាំងវិស័យកសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម និង សេវាកម្ម ដែលជាកម្លាំងចលករ ជួយជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នាពេលបច្ចុប្បន្ន និង ទៅអនាគតបន្ថែមទៀត៕*

ឯកសារយោង

១.រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ៖ ***ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា*** ភ្នំពេញ ក្រុមប្រឹក្សាអ្នកច្បាប់ ឆ្នាំ ២០២១។

២.ហ៊ាន សាហ៊ីប ៖ ***គ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ*** ភ្នំពេញ ការផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ ឆ្នាំ ២០០៦។

៣.រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ៖ ***យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ ដំណាក់កាលទី៤*** ភ្នំពេញ ការផ្សាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី៦នៃរដ្ឋសភា ឆ្នាំ ២០១៨។

៤.ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ៖ ***សទ្ទានុក្រមឈ្មោះប្រទេស, រាជធានី*** , ក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០១៣។

៥.ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ៖ ***សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់*** ភ្នំពេញ ការផ្សាយរបស់គណៈកម្មការបណ្ឌិត្យសភាទទួលបន្ទុកអនុម័តពាក្យច្បាប់ ឆ្នាំ ២០០៧។

៦.រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ៖ ***ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ២០១៩-២០២៣*** ភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០១៩។

៧.http://w.w.w.en.m.wikipedia, the current population of South East Asian Nations, as of Thursday, March, 23, 2023, worldometers.info,//

៨.https://www.statista.com,statistics, the GDP of the ASEAN in 2023, dated on 4/4/2023//

៩.http://www.worldometers.info, the current population of China, 24/3/2023.//

១០. http://www.worldometers.info, the current population of Japan, 24/3/2023.//

១១.https://www.ec.europa.eu, the EU´s main investment policy,4/4/2023//

១២. https://www. market overview, the United States and Canada trading, 8 March, 2023//

១៣.https://www.investmentmonitor, an investor´s guide to South America, 5/April/2023.//

១៤.http://www.worldometers.info, the world population is the sum total of all living humans on earth. Thursday, march, 23,2023, based on the latest United Nations estimates.,...//

១៥.Royal Government of Cambodia, ***Small and Medium Enterprise*** Development Framework, Phnom Penh, July 22, 2005.

១៦.Royal Government of Cambodia, ***Cambodia Industrial Development Policy 2015-2025,*** Phnom Penh, 6 March,2015.

១៧.World Trade Organization, ***Opening Markets for Trade in Services***, Countries and Sectors in Bilateral and WTO Negotiations, Cambridge, 2008.

ឧបសម្ព័ន្ធ

១.តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស របស់ប្រទេសកម្ពុជា

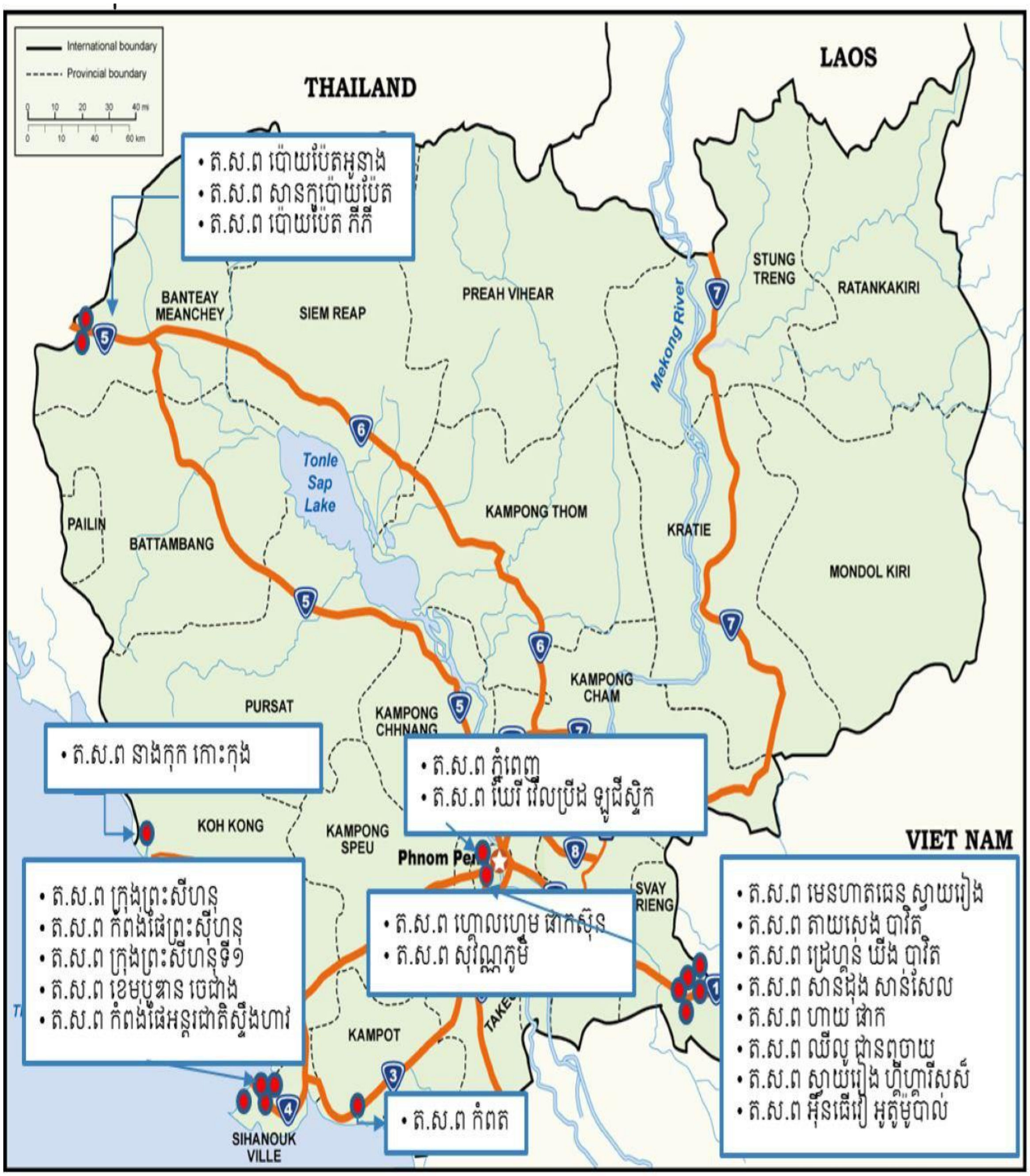

២. ផែនទីប្រទេសកាណាដា និង សហរដ្ឋអាមេរិក